

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové, JUDr. Lenky Matyášové, JUDr. Petra Průchy a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **A. D.**, zast. JUDr. Irenou Slavíkovou, advokátkou, se sídlem Wenzigova 5, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 26. 3. 2009, č. j. 48 Az 103/2008 - 41,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Odměna advokátky JUDr. Ireny Slavíkové **se určuje** částkou 5712 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalovaný rozhodnutím ze dne 14. 2. 2007, č. j. OAM-943/VL-20-K01-2006, neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), současně mu však udělil doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu na dobu 15 měsíců. Žalovaný udělil žalobci doplňkovou ochranu z důvodu hrozícího skutečného nebezpečí vážné újmy, neboť nemohl zcela vyloučit závažné problémy žalobce s běloruskými státními orgány v případě návratu do vlasti v souvislosti s přijetím zákona č. 71 – 3 ze dne 15. 12. 2005 o vnesení doplnění a změn některých zákonů Běloruské republiky, podle něhož každý občan, který poskytne cizí vládě nebo zahraniční organizaci vědomě lživé údaje o politické, ekonomické, vojenské nebo mezinárodní situaci v Bělorusku, může být odsouzen až ke dvěma letům odnětí svobody.

Napadeným rozhodnutím ze dne 10. 7. 2008, č. j. OAM-943/VL-20-K01-PD1-2006, žalovaný zamítl žádost žalobce o prodloužení doplňkové ochrany a doplňkovou ochranu žalobci podle § 14a zákona o azylu neprodloužil pro existenci důvodů podle § 17a odst. 1

písm. a) zákona o azylu. Na základě dostupných informací, výpovědi žalobce a časového odstupu od přijetí zmiňovaného zákona žalovaný vyloučil možnost, že by žadateli hrozilo nebezpečí vážné újmy v případě návratu do vlasti za to, že v zahraničí požádal o azyl.

Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 26. 3. 2009, č. j. 48 Az 103/2008 - 41, zamítl žalobu žalobce proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-943/VL-20-K01-PD1-2006, ze dne 10. 7. 2008, a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení kasační stížnost odmítnuta jako nepřijatelná.

S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je vhodné připomenout, že stěžovateli byla soudní ochrana již jednou poskytnuta individuálním projednáním jeho věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci. Další procesní postup v rámci správního soudnictví nezvyšuje automaticky míru právní ochrany stěžovatele a je podmíněn již zmíněným přesahem vlastních zájmů stěžovatele.

Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Do soudního řádu správního byl zaveden novelou č. 350/2005 Sb. s účinností ke dni 13. 10. 2005. Jeho výklad, který demonstrativním výčtem stanovil typická kritéria nepřijatelnosti, byl proveden usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaným ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 933/2006, všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu zde citovaná jsou dostupná na www.nssoud.cz.

Nejvyšší správní soud v citovaném rozhodnutí shledal, že o přijatelnou kasační stížnost se může typicky, nikoliv však výlučně, jednat v následujících případech: 1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; 2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu; 3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně; 4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této

kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné.

Přijatelnost kasační stížnosti je třeba odlišovat od přípustnosti kasační stížnosti na straně jedné a důvodnosti na straně druhé. Přípustnost (či spíše absence některého z důvodů nepřípustnosti) kasační stížnosti je dána splněním zákonných procesních předpokladů, jako je včasné podání kasační stížnosti (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), řádné zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), absence dalších zákonných důvodů nepřípustnosti (§ 104 s. ř. s.), apod. Důvodnost kasační stížnosti na straně druhé je otázkou věcného posouzení kasačních důvodů stěžovatelem uváděných (§ 103 odst. 1 s. ř. s.).

Pokud kasační stížnost splňuje zákonné podmínky procesní přípustnosti, pak je zkoumán přesah vlastních zájmů stěžovatele, tedy její přijatelnost. Jinými slovy, přichází-li stěžovatel s námitkami, o nichž se Nejvyšší správní soud vyslovil již dříve a své rozhodnutí zveřejnil, není nutné, ani efektivní, aby v obdobné věci znovu jednal a rozhodoval, když výsledkem by nepochybně byl stejný závěr. Teprve je-li kasační stížnost přípustná i přijatelná, Nejvyšší správní soud posoudí její důvodnost.

Z výše uvedeného plyne, že v zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany není jenom splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů kasační stížnosti stanovený § 103 odst. 1 s. ř. s. Zájmem stěžovatele je rovněž uvést, v čem spatřuje přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

V kasační stížnosti stěžovatel uvedl, že rozsudek Krajského soudu v Praze napadá v rozsahu výroku, jímž se žaloba zamítá, a odcitoval text ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Stěžovatel v kasační stížnosti dále uvedl, že soud nevyhodnotil jeho situaci v souladu se zákonem a že šlo ze strany soudu o zásadní pochybení, které má dopad na jeho hmotněprávní postavení, neboť soud jednak hrubě pochybil při výkladu práva, resp. se ztotožnil s chybným výkladem správního orgánu, jednak nerespektoval ustálenou judikaturu. Proto se domníval, že podaná kasační stížnost splňuje kritéria přijatelnosti ve smyslu § 104 a s. ř. s.

V doplnění kasační stížnosti stěžovatel namítal, že zákon č. 71-3 ze dne 15. 12. 2005 o vnesení doplnění a změn některých zákonů Běloruské republiky v souvislosti se zpřísněním odpovědnosti za činy namířené proti člověku a společenské bezpečnosti je nadále v platnosti a v případě návratu do vlasti je jenom otázkou času, kdy bude obviněn z diskreditace Běloruska v cizině. Upozornil na to, zda-li informace o tom, že není znám případ postihu žadatele o azyl v jiném státě, je dostatečná pro posouzení konkrétní stěžovatelem popsané situace pro závěr, že mu postih nehrozí, neopatřil-li si správní orgán pro tento závěr žádné relevantní podklady, a ani neprovedl šetření za účelem zjištění okolností, pro které pátrá běloruská policie po jeho pobytu v rodině. Správní orgán nezjišťoval ani otázku promlčení tohoto trestného činu, aby mohl po právu dospět k závěru, že stěžovateli nehrozí potrestání, neboť je velmi pravděpodobné, že trestní kodex Běloruské republiky obsahuje obdobné ustanovení § 67 odst. 2 písm. b) zákona č. 141/1961

Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož se do promlčecí doby nezapočítává doba, po kterou se pachatel zdržoval v cizině.

Nejvyšší správní soud uvádí, že doplňkovou ochranu je možné přiznat žadateli o azyl i v případě, kdy nesplňuje důvody pro udělení azylu, existuje-li důvodná obava, že by mu po návratu do vlasti hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy (uložení nebo vykonání trestu smrti, mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání, vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo pokud by vycestování bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky). Povinností správního orgánu i soudu je zabývat se možnou existencí těchto důvodů v případě jakéhokoli procesního režimu rozhodování o žádosti o mezinárodní ochranu (k tomu viz rozsudek devítičlenného rozšířeného senátu zdejšího soudu ze dne 28. 1. 2009, č. j. 1 Azs 96/2006 - 80, dostupný na www.nssoud.cz); současně platí, že „*okolnosti stanovené jako překážky vycestování v § 91 zákona o azylu (nyní doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu), nejsou totožné s důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona téhož zákona; správní orgán i soud se jimi proto zabývají samostatně.*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2006, č. j. 5 Azs 7/2003 - 60, dostupný na www.nssoud.cz). Důvody pro udělení doplňkové ochrany stěžovatel spatřuje v možném trestním stíhání a uvěznění za diskreditaci Běloruska, a proto požádal v České republice o prodloužení doplňkové ochrany.

Vyhodnocení *nebezpečí vážné újmy* představuje aplikaci typického neurčitého právního pojmu a jeho naplnění závisí vždy na úvaze správního orgánu, který vychází ze skutkových okolností konkrétního případu, z informací o zemi původu žadatele, a dále především z věrohodnosti tvrzení předložených žadatelem o udělení mezinárodní ochrany. Je nepochybné, že intenzita nebezpečí vážné újmy (zde mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání) musí vykazovat určitou úroveň. To platí i o riziku, že k této vážné újmě dojde (obdobně viz rozsudky ze dne 14. 1. 2009, č. j. 9 Azs 69/2008 - 79, či ze dne 19. 3. 2008, č. j. 9 Azs 175/2007 - 49, oba dostupné na www.nssoud.cz). Touto potřebnou mírou intenzity nebezpečí vážné újmy se zabýval Evropský soud pro lidská práva, a sice v rozsudku ze dne 30. 10. 1991 ve věci *Vilvarajah a další proti Spojenému království*, stížnosti č. 13163/87, 13164/87, 13165/87, 13447/87, 13448/87, a v rozsudku ze dne 25. 3. 1993, ve věci *Costello-Roberts proti Spojenému království*, stížnost č. 13134/87. Podle prvního z citovaných rozsudků pouhá možnost špatného zacházení nemá sama o sobě za následek porušení čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, který stanoví zákaz mučení a nelidského či ponižujícího trestání nebo zacházení [srov. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu]. Podle posléze citovaného rozsudku, aby bylo možné pokládat trest za ponižující a aplikovat na něj čl. 3 citované úmluvy, musí ponižení a pokoření, které tento trest provázejí, dosáhnout mimořádné úrovně, jejíž ohodnocení závisí na souhrnu všech okolností případu.

Správní orgán se problémem, zda stěžovateli v případě návratu do vlasti hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy, zabýval a dospěl k závěru, že nikoli. Na základě rozboru dostupných informací a pramenů založených ve správním spise žalovaný zhodnotil, že nebezpečí vážné újmy v případě návratu stěžovatele do vlasti může vyloučit s ohledem na to, že není znám případ uvěznění občana Běloruska v jeho vlasti, žádal-li o azyl v zahraničí, a pominuly tak okolnosti, jež vedly žalovaného k udělení doplňkové ochrany. Tento závěr

(aprobovaný krajským soudem) odpovídá judikaturou dovozenému standardu důkazního břemene. Nejvyšší správní soud již v minulosti akceptoval test *reálného nebezpečí* pro zkoumání *důvodnosti* obav, že cizinec utrpí *vážnou újmu*. V rozsudku ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 - 82 (dostupném na www.nssoud.cz) konstatoval, že „*povinnost nevystavit žadatele o azyl mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu (...) je dána, pokud hrozí „reálné nebezpečí“, že bude takovému zacházení vystaven.*“ V odůvodnění tohoto rozsudku Nejvyšší správní soud své úvahy rozvedl v tomto směru, že „*reálným nebezpečím*“ (srov. rovněž § 14a odst. 1 zákona o azylu, jež užívá ve stejném významu slovní spojení „*skutečné nebezpečí*“) *nutno rozumět, že ve významném procentu případů obdobných situací stěžovatele dojde k nežádoucímu následku, takže stěžovatel má dobré důvody se domnívat, že takovýto následek může s významnou pravděpodobností postihnout i jeho*“. Krajský soud se tedy otázkou hrozícího nebezpečí, kterému by byl stěžovatel v případě návratu vystaven, zabýval a jeho závěry jsou souladné s judikaturou zdejšího soudu.

Stěžovateli nelze přisvědčit ani v tom, že žalovaný nevzal v úvahu situaci v zemi původu a neobstaral si potřebné důkazy, neboť obsah spisu svědčí o opaku. Ze zprávy Ministerstva zahraničí Spojených států amerických o dodržování lidských práv za rok 2007 sice vyplývají případy mučení obviněných či vězňů, avšak jedná se převážně o osoby, které se politicky angažovaly a aktivně vystupovaly proti režimu, což však není případ stěžovatele, neboť nejenže nebyl terčem žádných represivních aktivit běloruského režimu, ale ani sám žádné protirežimní aktivity nevyvíjel. Taktéž z informací organizace *Člověk v tísni – společnost při ČT, OPS*, č. j. OAM-166-34/2006, ze dne 10. 7. 2006, a ze zprávy Ministerstva zahraničních věcí ze dne 28. 4. 2008, č. j. 113160/2008-LPTP, vyplynulo, že v případě návratu žadatelů o azyl do Běloruska nebyl zaznamenán případ užití zákona *O vnesení doplnění a změn do některých zákonů Běloruské republiky z důvodu zpřísnění odpovědnosti za činy namířené proti člověku a společenské bezpečnosti*. Státní orgány v Bělorusku tedy nemají zvláštní zájem o osoby, které před odchodem z vlasti nebyly politicky aktivní. I ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu setrvává na stanovisku, že mučení a nelidské zacházení či trestání je uplatňováno proti oponentům režimu, kdy bezpečnostní složky zatýkají a zadržují občany v rozporu se zákonem; k tomuto zatýkání nejčastěji dochází v souvislosti s účastí na demonstracích (viz například rozsudek ze dne 20. 9. 2005, č. j. 4 Azs 378/2004 - 60, dostupný na www.nssoud.cz).

Z výše uvedeného je zřejmé, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu (citované rozsudky jsou dostupné na www.nssoud.cz) poskytuje dostatečnou odpověď na všechny přípustné námitky podávané v kasační stížnosti. Za této situace Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nepřijatelnou, proto ji podle ustanovení § 104a s. ř. s. odmítl.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 3, § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť kasační stížnost byla odmítnuta.

Stěžovateli byla pro řízení o kasační stížnosti ustanovena zástupkyně z řad advokátů, JUDr. Irena Slavíková; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Ustanovené zástupkyni stěžovatele byla přiznána odměna a náhrada hotových výdajů v celkové částce 4800 Kč [dva úkony právní služby po 2100 Kč spočívající v přípravě a převzetí zastoupení a v písemném podání soudu týkajícím se věci samé podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) a § 7 bodem 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) a dále dva režijní paušály po 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, celkem tedy 4800 Kč]. Zástupkyně stěžovatele rovněž doložila, že je plátekyní daně z přidané hodnoty, a proto podle § 57 odst. 2 s. ř. s. patří k nákladům řízení rovněž částka odpovídající této dani, která činí 19 % z částky 4800 Kč, tj. 912 Kč. Zástupkyni stěžovatele tedy bude vyplacena částka ve výši 5712 Kč, a to z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. listopadu 2009

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu